

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

2025-yil 1(2)-son

TORCG

**“IJTIMOIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-
INNOVATSION TADQIQOTLAR”**

ilmiy-metodik jurnali

Bosh muharrir:

Boltaeva Mohichehra

Tahrir hay'ati:

07.00.00 - Tarix fanlari

- Ergasheva Yulduz — Tarix fanlari doktori, professor
- Zununova Gulchehra — Tarix fanlari doktori, professor
- Kurbonova Zemfira — Tarix fanlari doktori, professor
- Askar Jumashayev — Tarix fanlari doktori, professor
- Nurjanov Sabit Uzakbayevich — Tarix fanlari doktori, katta ilmiy xodim
- Xaydarov G'ayratbek Mirzapulatovich — Tarix fanlari doktori, dotsent
- Seydametova Gulnara Utarbayeva — Tarix fanlari falsafa doktori, dotsent
- Nasirov Bunyod — Tarix fanlari falsafa doktori, dotsent
- Sulaymanov Salamat Arepbayevich — tarix fanlari doktori, dotsent
- Tangirbergenova Kalligul — tarix fanlari nomzodi, dotsent
- Akimniyazova Gulnaz Abdinayimovna, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00 - Falsafa fanlari

- Yaxshilikov Juraboy Yaxshilikovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Saitkasimov Akbar Isaxanovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Musaev Odil Raxmatovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Suvanov Ilxom Abduxalilovich — Falsafa fanlari doktori, katta ilmiy xodim
- Alima Berdimuratova — Falsafa fanlari doktori, professor
- Kabulniyazova Gulchehra Tashpulatovna — Falsafa fanlari doktori, professor
- Siddikov Ilyos — Falsafa fanlari doktori, dotsent

10.00.00 - Filologiya fanlari

- Zakirova Soxiba — Filologiya fanlari doktori, dotsent
- Ganiyeva Shodiya Azizovna — Filologiya fanlari doktori, dotsent
- Soatova Nodira — Filologiya fanlari doktori, professor
- Kobilova Zeboxon Bakirovna — Filologiya fanlari doktori, professor
- Teshaboyev Dilmurod Raxmadjonovich -
Filologiya fanlari doktori DSc, dotsent

13.00.00 - Pedagogika fanlari

- Jo'rayev Risbay Xaydarovich — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Turgunoy Egamberdiyeva — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Ibragimov Xolboy Ibragimovich — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Turakulov Olim Xolbutayevich — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Abdullayeva Barno Sayfutdinovna — Pedagogika fanlari doktori, professor

- Ismoilov Temur Islamovich — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Umid Negmatovich Xo'jamqulov — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Isakulova Nilufar — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Jumanəzova Muxayyo Tojiyevna — Pedagogika fanlari doktori, dotsent

19.00.00 - Psixologiya fanlari

- Abdullayeva Dilbar — Psixologiya fanlari doktori, professor
- Atabayeva Nargis Batirovna — Psixologiya fanlari doktori, dotsent,
- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti
- Umarov Baxriddin Mengboyevich — Psixologiya fanlari doktori, professor
- Shamshetova Anjima Karamaddinovna — Psixologiya fanlari doktori, dotsent
- Norbekova Barno — Psixologiya fanlari falsafa doktori, dotsent
- Abdumajidova Dildora — Psixologiya fanlari falsafa doktori, dotsent

23.00.00 - Siyosiy fanlar

- Jo'raqulov Furqat Norjigitovich — Siyosiy fanlar doktori, professor
- Axmedov Husniddin Alikulovich — Siyosiy fanlar doktori, professor
- Musaev Mansur Tursunpulatovich — Siyosiy fanlar doktori, katta ilmiy xodim Ravshanov
- Fazluddin Ravshanovich — Siyosiy fanlar doktori, dotsent

22.00.00 - Sotsiologiya fanlari

- Xolbekov Abdug'ani Jumanazarovich — Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Sodiqova Shoxida Marxaboyevna — Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Gabdrahmanova Gulnara Faatevna — Sh. Marjani nomidagi Tarix instituti, Tatariston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Kamalova Xatira Sabirovna — Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent

"Ijtimoiy-gumanitar sohada ilmiy-innovatsion tadqiqotlar" - bu ilmiy-metodik jurnal bo'lib, O'zbekistonda 2024-yildan beri nashr etilmoqda. Jurnal har chorakda bir marta, yiliga 4 marta chop etiladi. Ushbu jarayonga talabga ko'ra muassislar va tahrir hayati bilan birgalikda kelishgan xolda o'zgartirish kiritish mumkin.

MUNDARIJA

09.00.00 - Falsafa.....	6
YOSHLARDA ESTETIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA MILLIY QADRIYATLARNING TUTGAN O‘RNI	6
Suvanova Dilnura Kurbanovna	6
Qoraboyev Suxrob Mustafakulovich.....	6
ANTIK DAVR FALSAFASIDA INSON MUAMMOSINING TAHLILI.....	11
G.T. Kabulniyazova.....	11
13.00.00 – Pedagogika	15
SHTURM- LIUVILL OPERATORI PARAMETLARINI TIKLASHDA SPEKTRAL BERILGANLARNI ALMASHTIRISH MASALASI.....	15
Rabimkul Abdunazarov	15
OLIY TALIM MUASSASALARIDAGI TA’LIM SIFATINI OSHIRISH XALQARO STANDARTLARNI QO‘LLASH.....	22
Hamdamov Yusufjon Mahammadjon o‘g‘li.....	22
TEXNIKA OLIY O‘QUV YURTLARIDA IMITATSION-VARIATIVLIK ASOSIDA O‘QITISHNI TAKOMILLASHTIRISH	26
Obidov Jamshidbek G‘ayratjon o‘g‘li	26
BOSHLANG‘ICH SINF “O‘QISH SAVODXONLIGI” DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING MANTIQUIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	32
Sayfiddinova Jamila Ziyodaulla qizi	32
Asrorova Madina Orzuyevna.....	32
10.00.00 - Filologiya	38
XORAZM MATBUOTI TARIXIDAN	38
Iqboloy Adizova Istamovna.....	38
NAVOIY-FONIYNING TURKIY VA FORSIY G‘AZALLARIDA IRFONiy G‘OYALAR TALQINI.....	48
Bekova Nazora	48
O‘ZBEK TILIDAGI ERGASH GAPLI QO‘SHMA GAPLARNING NAZARIY ASOSLARI	57
Teshaboyev Dilmurod Raxmadjonovich	57
SHOIRA LIRIKASIDA KO‘NGUL OBRAZI VA TASVIR MAHORATI	62
Eshonqulova Surayyo Isomiddinovna	62
BADIIY MATNDA OKKOZIONALIZMLARNING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI.....	72
Ibragimov Xayrulla Hamdamovich	72
G‘AFUR G‘ULOM SHE’RIYATIDA MILLIY G‘URUR VA IFTIXOR TUYG‘ULARI TASVIRI	76
Tozagul Matyoqubova.....	76
ALISHER NAVOIY IJODIYOTIDA TELBALIKNING MOTIVLASHTIRILISHI	82
Rajabova Ma’rifat Baqoyevna.....	82

SAKKOKIY IJODIDA QUR’ONI KARIM OYATLARIGA MUROJAAT	88
Israilov G‘ayrat Boyzoq o‘g‘li	88
19.00.00 – Psixologiya	92
O‘SMIR O‘QUVCHILARDA XAVOTIRLANISHGA BERILUVCHANLIKNI ANIQLASHNING USLUBIY ASOSLARINI SHAKLLANTIRISH	92
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	92
22.00.00 – Sotsiologiya	100
ZAMONAVIY TADQIQOTLARDA DINIY AN’ANALARNI O‘RGANISHDAGI YONDASHUVLAR.....	100
Abdulfaizova Durdona Ikromjon qizi.....	100

10.00.00 - Filologiya

**G'AFUR G'ULOM SHE'RIYATIDA MILLIY G'URUR VA IFTIXOR TUYG'ULARI
TASVIRI**

Tozagul Matyoqubova

Alisher Navoiy nomidagi ToshDO'TAU
O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, f.f.n.
E-mail: tozagulmatyakubova71@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada G'afur G'ulom she'riyatida milliy g'urur va iftixor tuyg'ularining badiiy ifodasi o'rganiladi. Maqolada shoirning lirikasidagi yurtimizning betakror tabiatini va tabiiy boyliklarini tasvirlovchi she'rlar tahlil qilinadi. Bu esa G'afur G'ulomning she'riy merosida mamlakatimizning tarixi, hozirgi va kelajak hayoti aks etganini tushunishga yordam beradi.

G'ulom she'riyatida milliy g'urur va iftixor tuyg'ulari vatanparvarlik g'oyalari bilan chambarchas bog'langan holda ifodalanadi. Uning ayrim she'rlari o'zbek milliy g'urur va iftixorini tabiat obrazlari bilan bog'laydi. Shoir betovur va betakror tabiat manzaralarini, yurtimizning go'zalligi va jozibasini ko'rganida yuragi cheksiz quvonch bilan to'ladi va bu his-tuyg'ularni she'rlarida mahorat bilan tasvirlaydi.

Maqolada "Assalom", "G'oliblar", "Ona", "Sharaf qo'lyozmasi", "Barii seniki", "O'zbekiston" kabi shoirning bir qator she'rlarini misol qilib keltirib, ularning nafaqat g'oyaviy jihatdan balki badiiy sifatlari bilan ham e'tiborga molik ekanligi tasdiqlanadi.

Maqoladagi fikrlar qisqacha tarzda umumlashirilgan.

Kalit so'zlar: she'riyat, badiiy ijod, vatanparvarlik, badiiylik, milliy g'urur, lirik qahramon, she'r, doston, tuyg'u va kechinma.

**ОПИСАНИЕ ЧУВСТВ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГОРДОСТИ И ГОРДОСТИ В
ПОЭЗИИ ГАФУРА ГУЛАМА**

Аннотация: В данной статье изучается художественное выражение поэтической гордости и гордости в поэзии Г. Гулама. В ней анализируются стихотворения лирики поэта, изображающие прекрасную, неповторимую природу и природные богатства нашей родины. Это позволяет понять, что в поэтическом наследии Г. Гулама изображены история, настоящее и будущее нашей страны.

В поэзии Гулама чувства национальной гордости и гордости выражены в связи с патриотическими идеями. Некоторые его стихотворения, воплощающие чувства узбекской гордости и гордости, связаны с образом природы. Когда поэт видит безмятежные и неповторимые пейзажи природы, красоту и очарование нашей страны, его сердце наполняется бесконечной радостью и он искусно описывает эти переживания в своих стихах. Мнения, выдвинутые на примере анализа ряда стихотворений поэта, таких как «Assalom», «G'oliblar», «Ona», «Sharaf qo'lyozmasi», «Barii seniki», «O'zbekiston», подтвердились. Эти стихотворения примечательны не только своей идейной направленностью, но и высоким художественным качеством.

Мнения в статье обобщены в сжатой форме.

Ключевые слова: поэзия, художественное творчество, патриотизм, артистизм, национальная гордость, лирический герой, стих, поэма, чувство и переживание.

**DEPICTION OF NATIONAL PRIDE AND HONOR IN THE POETRY OF GAFUR
GULAM**

Abstract: In this article, the artistic expression of poetic pride and pride in G. Gulam's poetry is studied. In it, the poems of the poet's lyrics depicting the beautiful, unique nature and natural resources of our homeland are analyzed. This allows us to understand that the history, present and future of our country are depicted in the poetic heritage of G. Gulam.

In Gulam's poetry, feelings of national pride and pride are expressed in connection with patriotic ideas. Some of his poems embodying the feelings of Uzbek pride and pride are related to the image of nature. When the poet sees the serene and unique landscapes of nature, the beauty and charm of our country, his heart is filled with infinite joy and he skillfully describes these experiences in his poems. The opinions put forward by the example of the analysis of a number of poems of the poet, such as «Assalom», “G‘oliblar”, “Ona”, «Sharaf qo‘lyozmasi», «Barii seniki», «O‘zbekiston» were confirmed. These poems are noteworthy not only for their ideological direction, but also for their high artistic quality.

Opinions in the article are summarized in a concise way.

Key words: poetry, artistic creativity, patriotism, artistry, national pride, lyrical hero, verse, poem, feeling and experience.

XX asr o‘zbek adabiyotining yetuk namoyandaligidan biri akademik G‘afur G‘ulomdir. Uning bir qator she‘r, hikoya, qissa va tarjima asarlari yuksak badiiyat namunasi sifatida bugungi kunda ham katta ahamiyatga egadir. G‘afur G‘ulom she‘riyati falsafiy mazmundorligi, tabiat, jamiyat va inson bilan bog‘liq muammolarning badiiy ifodasi, nozik tuyg‘u-kechinmalar bisyorligi bilan ajralib turadi.

G‘afur G‘ulom asarlarida o‘zbekona g‘urur va iftixor tuyg‘ulari ifodasiga alohida e‘tibor berilgan: *«Men sharq shoiriman. Shuning uchun Sharq klassiklarining hammasi mening hesh-aqrabolarim, desam ajablanarli bo‘lmas... Meni ularning merosi va an‘analari tarbiyalagan. Hali beshikda yotar ekanman onam Hofiz, Jomiy, Navoiy va Fuzuliy g‘azallaridan xonish qilib, meni allalardi. Tabiiyki, ularning asarlari ona suti bilan qonimga singib, jismu ruhimga sayqal berardi»* [12. 298], - deydi shoir. Uning bitganlarida sharqona tafakkur tarzi, ifoda yo‘sinlari, so‘z qo‘llash madaniyati mustahkam o‘rin olgan va bu shoir uchun cheksiz iftixordir.

G‘afur G‘ulom ba‘zi she‘rlarida *“Va‘daga vafoli, axloqda mumtoz, do‘stparvar, o‘z so‘zli, yoriga sodiq”* o‘zbek xalqidan faxrlanishini ifoda etadi. Bunday o‘rinlarda shoir o‘zbek tabiatiga xos fazilatlarini badiiy ifodalash bilan birgalikda vatanparvarlik, mehnatsevarlik xalqimiz qoniga *“sut bilan kirgan”* ligiga alohida urg‘u beradi.

G‘afur G‘ulom o‘z xalqining o‘tmishi, buguni va kelajagi haqida so‘z yuritarkan, unga bo‘lgan cheksiz muhabbatu hurmatini g‘afurona ehtirom tuyg‘ulari bilan ifodalaydi. U she‘rlarining birida:

Men o‘zbek shoiriman -

O‘z xalqimning tiliman

deb yozadi [11. 161]. O‘zbek shoiri ekanidan iftixor etgan ijodkor o‘zini va so‘zini shu xalqning ko‘ngil talpinishlari nidosi, deb biladi. Millat nomini baland ko‘tararkan, g‘urur va iftixorini yuksak patetika bilan samimiy ifoda etadi. Bu o‘rinda *“o‘zbek shoiri”* obrazi lirik *“men”* ning g‘urur va iftixorini, ko‘ngil kechinmalarini, xalqiga va ijodiga bo‘lgan samimiy munosabatini yoritishga xizmat qilgan.

Shoirning «Assalom» she‘rida bu mazmun yanada salmoqliroq va kengroq aks etganligini kuzatamiz:

Men sharqli shoiriman, ilhomim ufqi

Quril orolidan Afrikagacha.

Fallohlar, kulilar jahon orzusini

Ifodasi bordir she‘rimda ancha. [10. 117]

She'rdagi "sharqli shoir", "ilhom" va "she'r" obrazlari asosiy g'oyani ifodalashga yordam bergan. Lirik qahramon «ilhomni ufqi»ning «Kuril orolidan Afrikagacha» qamrashini o'qiganda shoir taxayyul olami sarhadlarining kengliklarini kuzatish mumkin. She'rda fallohlr, kulilar «jahon orzusi»ning ifodasi borligi, dunyoning bu chekkasida turib, narigi burchagidagi xalqlar tashvishi, orzu-niyatlari, intilishlariga hamdardlikning aks ettirilishi sharqona bag'rikenglik, g'afurona insonparvarlik belgilaridir.

Mazkur bandga adabiy-estetik mazmun ham yuklatilgan bo'lib, shoir badiiy adabiyotda hamisha umumjahoniy muammolar ifodalanishi, insoniyatning o'y-xayollari, orzu-umidlari, dard-kechikmalari poetik idrok etilishi lozimligi haqidagi estetik konsepsiyasini ilgari suradi.

Ma'lumki, sho'ro mafkurasi davrida adabiyot, albatta, ayrim sinf, guruh, tabaqalar manfaatini ko'zlashi kerak, degan qarash hukmron edi. Yuqoridagi kuzatishlar chinakam iste'dod egalari qatori G'. G'ulom ham asl adabiyotning ma'no-mohiyatini teran tushungan holda, umumbashariy muammolarni kuylashga imkon topganini, insoniyat orzu-armonlarini ifodalashga harakat qilganliklarini ko'rsatadi.

G'afur G'ulomning bir qator she'rlari borki, ularda lirik qahramonning milliy g'ururini koinot qadar yuksakliklarga ko'tarish, millat tabiatiga xos mehnatsevarlik, vatanparvarlik, so'zda sobitlik, dushmanga nafrat, vafo, sadoqat tuyg'ulari ulug'lanadi. Shoir milliy g'urur, inson ekanligidan iftixor tuyg'ularidan ko'ksi baland kitobxon ruhiyatiga ta'sir etishni ko'zlaydi. "G'oliblar" she'rida shoirona iftixor tuyg'ulari shunday tasvirlanadi:

Bizning yantoqlardan halvo pishganday,

Bizning qamishlardan shakar to'kilur.

Bizning tariqlardan bir to'ygan chumchuq

Jahonlar aylanib yiroqdan kelur. [10. 53]

Keltirilgan misralarda «bizning» so'zi anafora bo'lib, milliy iftixor va vatanparvarlik tuyg'usining mohirona ifodalanishini ta'minlagan. Bu misralar o'z mohiyatiga ko'ra Maqsud Shayxzodaning "Toshkentnoma" dostonidagi "Deydilar: Toshkentda suv ichgan chumchuq Qaytib kelar ekan Makatullodan" [6.249] satrlariga xamohangdir.

Shoir o'zining o'zbek o'g'loni ekanligi bilan faxrlanar ekan, bu tuyg'uni o'zbek xalqi hayotida muhim o'rin tutgan kundalik hayot voqealarini she'rga solib, bitganlaridagi har bir detalning xalqona bo'lishini ta'minlab asarlari milliy koloritini oshiradi. Uning "Ona" she'ri 1953 yilda yozilgan. She'rda millat onasining zohiriy va botiniy go'zalligi ifoda etilgan. Unda lirik qahramonning dunyoni tanishida, o'zligini anglashida cheksiz sabru qanoat, matonat ko'rsatadigan onaga bo'lgan samimiy tuyg'ulari aks etadi. Onaning rang-barang sifatlari minglab qomusdan baland turadigan kitob ekanligi ifodalanadi. She'rdagi xilma-xil obrazli ifodalar, mubolag'ali tasvirlar onaning sifatlarini ko'rsatish, lirik qahramon ruhiy tug'yonlarini yoritishga yo'naltirilgan.

Shoir qo'llagan tashbehlar o'zining betakrorligi bilan diqqatga molikdir. "Tanglayim ko'targan bibim bechora", "Birinchi tamshangan ona sut qadrin", "Mingga kirib o'lsam ham Quloqda quyma allang" kabi o'rinlarda o'zbekona odat va turmush tarzi bilan bog'liq o'ziga xosliklar nozik ilg'angan hamda koloritli aks ettirilgan. O'zbek millatigagina xos bo'lgan jihatlar tasviri vositasida onaga ehtirom tuyg'ulari ta'sirchan ifodalanagan.

O'zbekona g'urur va iftixor tuyg'ulari G'afur G'ulomning "Birinchi she'r" she'rida shunday ifodalanadi:

Yurt salomat, xalq farovon,

Oila tinch, bor huquq,

Odamzodga xos g'urur.

O'zbekmen, deb kekkayganda,

Keng peshonang yop-yorug'. [10. 95]

She'r yangi 1946 yilga atab yozilgan. Unda shoir dilga murojaat qilib, o'tgan yilni sarhisob qiladi. Ijod va mehnatga to'la eski yil muvaffaqiyatlarini esga oladi. Unda yangi

turmush va partiyani ulug'lashga oid misralar uchrasada, she'r shoirona g'urur tuyg'usini mahorat bilan aks ettirgani uchun ham e'tiborga molikdir. Shoir lirik qahramoni uchun tug'ilib o'sgan yerning har bir giyohi muqaddas. Uning nazarida, yurt salomat, xalq farovon bo'lsagina tinchlik va xotirjamlik bo'ladi. Ana shundagina kishi yorug' yuz bilan o'zbekligidan g'ururlanishi mumkin.

Milliy g'urur va iftixor tuyg'ulari «*Sharaf qo'lyozmasi*» she'rida yuksak pafoslarda kuylangan. Shoir lirik qahramoni xalqimizning tarixi, o'tmishi va bugunini kuzatib, uning kelajagiga umid bilan boqadi. Unda o'zbek xalqi uzoq tarixga ega bo'lgan, ijodkor, mehnatkash dehqon inson sifatida namoyon bo'ladi. Shoir qo'llagan har bir obraz, tasviriy vosita xalqimizga xos jihatlarni yoritishga qaratilgan:

Qadim o'zbek xalqisan,

Asl odam avlodi.

Misr ehromlaridan

Tarixing qariroqdir. [10. 63]

O'zbek xalqining qadimiyligiga urg'u bergan shoir unga «*asl odam avlodi*» deb baho berishi bejiz emas. Bu bilan shoir ham millatimiz o'z ibtidosini Odam otadan olganligini ta'kidlaydi, ham insonga xos ezgu xislatlar o'zbek xalqining qon-qoniga singib ketganligini aytadi.

Shoir she'rlarida xalqimiz qanchalik og'ir kunlarni boshidan kechirmasin, uning ruhi tetik, kelajakka umidvor ekani shunday tasvirlanadi:

Ne-ne jafo kunlari

Katta yorug' yo'l sari

Xulkar yulduzi kabi

Yetakladi mehnating

Kelajakka umidvorlik bilan yashayotgan xalqni oldinga intilishida, mutelikka, zo'ravonlikka chidashida halol manglay terigina unga madad berdi. Mehnatkashlik xalqning oldinga harakat qilishi, ezgu intilishlarida yo'lini Hulkar yulduzidek yoritib turdi.

She'ning ayrim o'rinlarida «*ulug' rus xalqi*» bilan og'a-inilik, partiyaga berilgan va'dalar eslatib o'tilsa ham, ular she'ning umumiy qimmatiga unchalik soya solmaydi. Bu usul shoirning ko'pgina she'rlarida bo'lgani kabi o'sha sharoitda asosiy muddaoni aytishning bir yo'li edi, xolos. Shoir she'rda o'z xalqiga bo'lgan yuksak extiromi va muhabbatini san'atkorlik bilan ifodalay olgan.

Adabiyot tarixida vatan, uning ko'rku jamoli haqida she'r yozmagan shoirni uchratish qiyin. Bunday she'rlarda O'zbekistonning go'zal tabiati, bog'i, chamani, o'zbek xalqining turmush tarzi, fe'l-atvori, o'y-xayollari, orzu-armonlari kuylangan. Shoirlar vatanparvarlik tuyg'ulari bilan bir qatorda o'zi ham shu yurtning farzandi ekanligidan cheksiz iftixor sezganlar. G'afur G'ulomning vatan haqidagi she'rlarida bu tuyg'ular oshkora ifodalangan bo'lsa, boshqa mavzularga bag'ishlangan she'rlari mohiyatiga ana shunday tuyg'ular singdirib yuborilgan.

Shoir «*O'zbekiston*» she'rida vatanining ko'rkamligi, bog'u bo'stoni, shaharlari, san'ati haqida so'z yuritadi. She'rda o'tmish biroz qoralanib, yangi hayot ulug'langan o'rinlar uchrasada, xalqimiz «*zahmatkash, do'stparvar, jangovor, hushyor*», «*ahdida vafoli, quvnoq*» deb ta'riflanadi.

Andijon, Namangan, Qo'qon, Marg'ilon,

Xalqimiz chamani, bog'i bo'stoni.

Tarixin yozmoqqa kichiklik qilur

Shoir Firdavsiyning katta dostoni. [11. 120]

Gul vodiynig maftunkor bog'u bo'stoni, chamani go'zallikda beqiyos. Bularning tarixini yozmoqqa Firdavsiyning dostoni ham kamlik qiladi. Vatan gulbog'laridan fayz olgan, uning go'zalligidan to'lqinlangan shoir qalbida cheksiz iftixor mujassam. Ba'zi she'rlarida

shoir o'zbekona ifoda va usullar, shu o'lkaga xos bo'lgan jihatlar tasvirini o'zining o'zbekligi, she'ning O'zbekistonda yozilganligi bilan bog'lab talqin etadi: *“Bu she'rim yozildi O'zbekistonda, Shuning-chun ko'p so'zim shu o'lkaga xos”*. [11. 215]

Shoirning *«Barii seniki»* she'rida lirik *«men»*ning vatanga mehri, muhabbati o'ziga xos tarzda namoyon bo'ladi. U o'z taqdiri va qismatini vatan taqdiri bilan mushtarak holda anglaydi. *«Muncha ham chiroyliksan, aziz Vatanim, Bodomday ming ko'z bilan sevar badanim»*, - degan lirik qahramon joni, yurak qoni, tanini bir butun holda unga baxsh etishga tayyor. Har qadamda loladan poyondozi bo'lgan vatanda shabadaning ohangiga butun gulshan raqsiga tushadi. Gul, sunbulga to'la chaman, baland-baland tog'lar, oltin tuproqlarda ungan paxtazor shoirda she'r to'qishga ishtiyoq uyg'otadi. U shoirona viqor bilan *«Archalar baxt boshiga tashlaydi soya»*, - deydi. Bunday tasvirlar betakrorligi, o'ziga xosligi bilan e'tiborga molikdir.

G'afur G'ulomning tabiat tasviriga bag'ishlangan she'rlarida lirik qahramon tevarak-atrof go'zalligiga boqib, qalbida cheksiz iftixor tuyg'ularini tuyadi. Fikrlarimiz tasdig'i uchun *«Bog'»* she'rini misol keltirishimiz mumkin. She'r *«Bir vatanning o'g'limenkim, har taraf gul, lola, bog', Qalb ko'ziday eng qorong'i kechada porlar charog'...»*, *«Suv desang sharbat oqar, iqlim desang qaymog'u yog', O'z-o'zini maqtaganda, maqtamay qolg'aymi men?»* satrlari bilan boshlanadi. Bunda har taraf gul, lola, bog' bilan qoplangan vatanning o'g'li ekanligidan cheksiz faxr tuygan lirik *«men»*ning qalb kechinmalari ayon bo'ladi. Bu diyorda suv o'rnida sharbat oqadi, iqlimi esa qaymoq va yog'dek yoqimli. Bunday vatanni maqtamaslikning iloji yo'q.

She'rdagi yurtning go'zal manzaralarini tasvirlashda shoir qo'llagan obrazli topilmalar e'tiborga molikdir:

*Lola jomi to'lsa ko'klam shabnamidan ertalab,
Yozgi chilla sho'x xayolday o'tsa kurtakni yalab,
Er quyosh qandli qozon ostiga qo'ysa, o't qalab,
Bilmadim, chillak, daroyi qilg'usi qanday talab,
Lablaridan qand tomarsa - so'rmayin qolg'aymi men? [9. 131]*

«Lola jomi» ning ko'klam shabnamidan to'lishi, *«yozgi chilla»* ning sho'x xayolga o'xshatilishi, uzumning shira yig'ib pishishi esa quyosh qandli qozon ostiga o't qalab qo'yishi tarzida ifodalanishi G'afur G'ulom ijodigagina xos tasvirlardir. Bunday tasvirlar yurtga, vatanga, ona zaminga cheksiz mehr-muhabbat tuyg'ularini uyg'otadi.

Ko'rinadiki, G'.G'ulom she'riyatida vatanparvarlik g'oyalari milliy g'urur va iftixor tuyg'ulari bilan mushtarak holda tasvirlangan. Shoirning bunday she'rlari yuksak badiiyati bilan bugungi kunda ham muhim ahamiyatga egadir.

G'afur G'ulomning o'zbekona g'urur va iftixor mujassamlashgan she'rlarining bir qismi tabiat tasviri bilan bog'liqdir. Shoir tabiatning so'lim va betakror manzaralarini, vatanimizning ko'rki-jamolini, unga fusunkorlik bag'ishlab turgan dala-dashtlar, adir-qirlar, bog'-irmoqlar go'zalligini ko'rganda qalbi cheksiz sevinchga to'ladi va bu kechinmalarini she'rlarida butun jilvasi bilan betakror tarzda yoritadi.

Demak, G'.G'ulom o'z fikr-tuyg'ularini kitobxonga milliy, umuminsoniy va umumbashariy ranglarda “yuqtirish”ga intilgan. Shu qobiliyat tufayli “yo'lini topib” aytilgan konseptual ahamiyatga molik bo'lgan dil izhorlari, poetik jilolantirilgan jonli obrazlar birinchidan millatni, ikkinchidan jahon erksevar xalqini ezgulik yo'lida birlashtirish, odamiylik yo'sinida hamfikir qilishga xizmat qildi. G'.G'ulom poetik merosining kuchi va salmog'i ham o'sha gumanistik pafos bilan belgilanadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Matyakubova T.R. Poetic character and its specific features // Theoretical & Applied Science. – Marseille, 2015.pp. 40-43
2. Matyakubova T. R. Philosophical-Aesthetic Conception: Community And Individuality. Texas Journal of Medical Science. 2024. Vol 29. Pp. 120-122

3. Matyoqubova T. Gʻafur Gʻulom badiiyati. – T.: Fan va texnologiya, 2006. – 160 6.
4. Nazarov B. Gʻafur Gʻulom olami. – T.: Fan, 2004. – 260 6.
5. Oybek. Mukammal asarlar toʻplami. 14-tom, – T.: Fan, 1979. – 480 6.
6. Shayxzoda Maqsud. Dunyo boqiy. Sheʼrlar. Dostonlar. Drama. -T.: Adabiyot va sanʼat, 1988. – 375 6 .
7. Gʻafur Gʻulom - oʻzbek adabiyotining bayroqdori. – Samarqand: Universitet, 2003.
8. Gʻafur Gʻulom - shoir, yozuvchi va olim. – Fargʻona, 2003
9. Gʻafur Gʻulom. Mukammal asarlar toʻplami. 12 tomlik. T.1. – T.: Fan, 1983 . – 326 6.
10. Gʻafur Gʻulom. Mukammal asarlar toʻplami. 12 tomlik. T.2. – T.: Fan, 1984. – 430 6.
11. Gʻafur Gʻulom. Mukammal asarlar toʻplami. 12 tomlik. T.3. – T.: Fan, 1984. – 437 6.
12. Gʻafur Gʻulom. Mukammal asarlar toʻplami. 12 tomlik. T.11. – T.: Fan, 1989. – 411 6.
13. Transformation of aesthetic views and modern uzbek novel. Theoretical & Applied Science. 2017. №12. 120-125
14. Islomjon Yakubov Transformation of aesthetic views and modern uzbek novel. Theoretical & Applied Science. 2017. №12. 120-125
15. Yakubov I/ Socio-Genetic Factors Of Changes In The Character Of The Main Character. Texas Journal of Medical Science. 2024. Vol 29. Pp. 123-125